

19/03/2019

“Πρόκληση για το ΥΠΕΞ, η θρησκευτική διπλωματία”

/ [Επικαιρότητα](#)

Πρόκληση για το υπουργείο Εξωτερικών, ιδιαίτερα σε μια χώρα όπως η Ελλάδα, σταυροδρόμι πολιτισμών, λαών, σε όλους τους αιώνες», χαρακτήρισε ο υφυπουργός Εξωτερικών, Μάρκος Μπόλαρης, την άσκηση θρησκευτικής και εκκλησιαστικής διπλωματίας, σε συνέντευξή του στο Αθηναϊκό - Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων.

Η επιλογή των συγκεκριμένων λέξεων έγινε κατόπιν ερώτησης σχετικής με τη διημερίδα που διοργάνωσε το ΥΠΕΞ για τη θρησκευτική και εκκλησιαστική διπλωματία, κατά την οποία βρέθηκαν κάτω από την ίδια στέγη ο αρχιραβίνος, ο νούντσιος, εκπρόσωποι της μουσουλμανικής κοινότητας, Ορθόδοξοι, Καθολικοί, Διαμαρτυρόμενοι κ.ά. Χριστιανοί, που συζήτησαν για τους τρόπους συνεργασίας τους.

«Είμαστε σε μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα και προκλητική εποχή, εποχή που έχουν

μικρύνει οι αποστάσεις και έχουμε την ευχέρεια, την πολυτέλεια, την πρόκληση να είμαστε με συνανθρώπους μας κάθε φύλου, χώρας και φυλής», επισήμανε, ενώ παράλληλα τόνισε πως «αυτή είναι μια πραγματικότητα στην οποία οι πολιτικοί πρέπει να ρίξουν τα μάτια τους». Για τη σπουδαιότητα του ζητήματος, όπως ανέφερε, «κρίναμε ότι είναι σκόπιμο να ρωτήσουμε τους ειδήμονες. Γι' αυτό, η διημερίδα ήταν συνάντηση διαλόγου, ανταλλαγής εμπειριών, καταθέσεων προβληματισμού και διατύπωσης προτάσεων από Εβραίους, Μουσουλμάνους, και Χριστιανούς, Ορθόδοξους, Καθολικούς, Διαμαρτυρόμενους, Κόπτες, Ασύριους, Συροορθόδοξους, Αρμένιους».

Ο αρμόδιος για θέματα Θρησκευμάτων υφυπουργός εξέφρασε την εκτίμηση «ότι ήταν μια πολύχρωμη ανθοδέσμη, η οποία βοήθησε πάρα πολύ στην όσμωση. Είναι σαφές ότι τέτοιες διαδικασίες δημιουργούν γέφυρες, μας δίνουν τη δυνατότητα να συζητούμε, να κατανοούμε ο ένας τον άλλον, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι κάποιος θα κάνει πίσω ή θα παραχωρήσει κάτι από αυτά τα οποία πιστεύει». Επ' αυτού, επικαλέσθηκε την ευχή της Εκκλησίας «Χριστέ το φως το αληθινόν, το φωτίζον και αγιάζον πάντα άνθρωπον ερχόμενον εις τον κόσμον» και αποτύπωσε το κλίμα της διημερίδας, που «δεν ήταν οικουμενιστικό, αλλά είχε οικουμενική θεώρηση της ανθρωπότητας». Ακολούθως, κύριος στόχος είναι, όπως είπε, να γίνει οργάνωση των αποτελεσμάτων -γραπτή, έντυπη, ηλεκτρονική- και εν συνεχεία διανομή «έτσι ώστε να γίνουν κοινό κτήμα του διπλωματικού σώματος της χώρας, πρώτα από όλα, αλλά και της ακαδημαϊκής και της εκκλησιαστικής κοινότητας, των κληρικών όλων των Εκκλησιών που έλαβαν μέρος ή των δογμάτων».

Επιπλέον, υπογράμμισε ότι «η πληροφόρηση που κατατέθηκε τις δύο ημέρες ήταν εξαιρετική και νομίζω ότι, και μόνο σε αυτό να μέναμε, είχαμε πετύχει τον στόχο μας. Μόνον η συγκέντρωση και η διάχυση πληροφόρησης για το τι κάνει η Ορθόδοξη Εκκλησία στη Ζάμπια ή στη Σιγκαπούρη ή για το πώς αντιμετωπίζει τα θέματα ένας Κόπτης ιεράρχης, ένας Ορθόδοξος ιεράρχης ή ο ραββίνος στην Αθήνα, είναι μια πληροφόρηση εξαιρετικού επιπέδου».

Εν συνεχεία, ο υφυπουργός Εξωτερικών μίλησε για τις πρωτοβουλίες που θα αναλάβει το ΥΠΕΞ ούτως ώστε η γνώση που αποκόμισε να γίνει εργαλείο στα χέρια της ελληνικής διπλωματίας και έκανε γνωστό ότι «έχουμε να κάνουμε πολλή δουλειά και γι' αυτό έχουμε συμφωνήσει να συμμετέχει μια άτυπη επιτροπή, η οποία μας βοήθησε, προκειμένου να διαχειριστεί το θεωρητικό μέρος, να το συμπυκνώσει και στη συνέχεια θα το δώσουμε στο κέντρο ανάλυσης και σχεδιασμού του υπουργείου, ώστε από το υλικό των περίπου 50 εισηγήσεων να έχουμε ένα εγχειρίδιο εύχρηστο και ευανάγνωστο, για να μπορούν το διπλωματικό σώμα της χώρας και η ιεραρχία να έχουν άμεσα ένα υλικό 50 σελίδων, προσιτό και

να διαβάζεται. Για όσους έχουν την έφεση, τον χρόνο και τη διάθεση, θα υπάρχει ο τόμος με τα πρακτικά, στον οποίο θα μπορούν να ανατρέχουν. Σημαντικό είναι να έχουμε ένα εγχειρίδιο περίπου 50 σελίδων από την επεξεργασία των 50 εισηγήσεων, ώστε να υπάρχει άμεσα προσβάσιμο συμπυκνωμένο υλικό».

Εκκλησία και Διπλωματία

Όταν του ζητήθηκε να εκφράσει τη γνώμη του για το αν Εκκλησία και Διπλωματία είναι ασυμβίβαστες έννοιες, όπως θεωρούν ορισμένοι, ο κ. Μπόλαρης ήταν κάθετος: «Η Εκκλησία κάθε μέρα ασκεί διπλωματία» και για να το θεμελιώσει έκανε λόγο για το Πατριαρχείο Ιεροσολύμων που «πρέπει να συζητά με την ισραηλινή κυβέρνηση, αφού μέσα στο κράτος του Ισραήλ είναι ο Ναός της Αναστάσεως, η Αγία Σιών και τα άλλα, με την Παλαιστινιακή Αρχή, αφού ο Ναός της Γεννήσεως και τα άλλα προσκυνήματα είναι στην Παλαιστίνη, αλλά πρέπει να συζητά και με τον βασιλιά της Ιορδανίας, διότι έχει επαρχίες και εκκλησίες στην Ιορδανία. Την ίδια στιγμή, σκεφτείτε ότι όλα αυτά προήλθαν από μια εποχή, κατά την οποία υπήρχε το βρετανικό μαντέιτ, το γαλλικό μαντέιτ, κ.λπ. στη Μέση Ανατολή μετά τον τεμαχισμό της οθωμανικής αυτοκρατορίας, και όλα αυτά πρέπει να τα διαχειριστεί, να συνομιλήσει με το κράτος του Ισραήλ που δεν μιλά, με την Παλαιστινιακή Αρχή και να συνεννοείται και με την Ιορδανία, ενώ υπάρχουν τεράστιες διαφορές. Αυτές οι επαφές που κάνει το Πατριαρχείο για να συνεννοηθεί με όλους αυτούς, που μεταξύ τους όχι μόνο δεν μιλιούνται, αλλά σκοτώνονται, δεν είναι άσκηση διπλωματίας;».

Μίλησε, όμως, και για το Οικουμενικό Πατριαρχείο, που «από το 1453 έως σήμερα είναι κάτω, αρχικά, από την οθωμανική και, εν συνεχεία, την τουρκική επικράτεια. Τι διαχείριση χρειάστηκε να κάνει αυτούς τους αιώνες; Πόσους πατριάρχες κρέμασαν; Πόσους δεσποτάδες; Θεωρώ ότι ένα από τα μεγαλύτερα διπλωματικά επιτεύγματα το οποίο δεν έχουμε αναδείξει, δεν έχουμε ασχοληθεί οι Νεοέλληνες, είναι η συμφωνία που έκανε ο Γεννάδιος ο Σχολάριος, ο πρώτος Πατριάρχης μετά την Άλωση, ο οποίος έπεισε τον Μωάμεθ τον Πορθητή και έκαναν τη συμφωνία, με βάση την οποία το γένος των Ρωμιών διήλθε από την έρημο της σκλαβιάς, της δουλείας. Αυτά όλα τα συμφώνησε ο Γεννάδιος. Είναι ένα φοβερό διπλωματικό κείμενο, με το οποίο έπεισε τον Μωάμεθ ότι πρέπει οι Ρωμιοί να ζήσουν με τους Τούρκους μέσα στην οθωμανική αυτοκρατορία και έτσι κρατήσαμε και γλώσσα και θρησκεία και πατρίδα και συνείδηση».

Ακολούθησε αναφορά στον Σωφρόνιο των Ιεροσολύμων, «ο οποίος ήταν Πατριάρχης όταν πήγε ο Ηράκλειος για να απελευθερώσει τους Αγίους Τόπους, ήταν επίσης Πατριάρχης όταν οι Άραβες κατέκτησαν τα Ιεροσόλυμα. Και εκείνος έκανε εξαιρετικής διπλωματίας δουλειά, γι' αυτό είναι ακόμη εκεί το Πατριαρχείο

Ιεροσολύμων». Σε αυτό το σημείο του λόγου του, αναβίωσε την υπερηφάνεια που αισθάνθηκε, όταν ως φοιτητής βρέθηκε στη συνάντηση του Καμπ Ντέιβιντ, «όπου οι Αμερικανοί κάλεσαν Αιγύπτιους και Ισραηλινούς για να υπογράψουν συμφωνία, και στην πρώτη σειρά των θέσεων και στη γωνιακή πρώτη καρέκλα καθόταν ο Αρχιεπίσκοπος Αμερικής Ιάκωβος. Φαντάζομαι δεν τον κάλεσαν γιατί έχει πάρα πολλούς Ορθόδοξους Χριστιανούς στο Ισραήλ και πάρα πολλούς Ορθόδοξους Χριστιανούς στην Αίγυπτο, αλλά γιατί ήταν μια εξέχουσα εκκλησιαστική, αλλά και διπλωματική και πολιτική προσωπικότητα των ΗΠΑ».

Το μέλλον στις σχέσεις μας με τους γείτονες και το μέλλον του Οικουμενικού Πατριαρχείου

Σε ερώτηση πώς βλέπει το μέλλον στις σχέσεις μας με τους γείτονες και το μέλλον του Οικουμενικού Πατριαρχείου, με αφορμή την πρόσφατη επίσκεψή του στην Ίμβρο, την ιδιαίτερη πατρίδα του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου, ο υφυπουργός εμφανίστηκε απόλυτος ότι «η Ελλάδα πρέπει να βρει ένα καινούργιο τρόπο συμβίωσης, *modus vivendi*, με τους γείτονες». Διότι «έχει σημασία το αν θέλουμε να βλέπουμε το Αιγαίο μέσα από το κόκπιτ ενός f-16 ή αν θέλουμε να το βλέπουμε από το κατάστρωμα ενός ιστιοπλοϊκού, το οποίο κάνει βόλτες στο Αιγαίο. Η Τουρκία είναι μια μεγάλη χώρα σε έκταση, πληθυσμό, με τα δικά της προβλήματα, αλλά και εμείς και αυτοί είμαστε υποχρεωμένοι να ζούμε στον ίδιο γεωγραφικό τόπο σε γειτονία. Το ζήτημα είναι να επιλέξουμε, να επιλέξουμε τις λέξεις. Θα πούμε ότι είμαστε καταδικασμένοι να έχουμε γειτονία με τους Τούρκους, να βάζουμε αρνητισμό στις σχέσεις και να συζητούμε πάντα για τις σχέσεις που θα έχουμε στα Όπλα ή θα πούμε ότι έχουμε ιστορική συνύπαρξη η οποία μπορεί να εξελίσσεται, όπως έχω πει στους Τούρκους συνομιλητές μου τους τελευταίους μήνες, στο επίπεδο του πολιτισμού, ουσιαστικά, όχι φοκλορικά, στο επίπεδο του αθλητισμού, των Γραμμάτων και των Τεχνών, σε θέματα δηλ. ήπιας πολιτικής, και μετά να ανεβαίνει στο επίπεδο του τουρισμού, των οικονομικών σχέσεων, των επιχειρηματικών, των αναπτυξιακών, και άμα δημιουργήσουμε συνθήκες εμπιστοσύνης να προχωρήσουμε να λύσουμε με βάση το Διεθνές Δίκαιο πάντα και τα σκληρά ζητήματα πολιτικής;».

Υπενθύμισε ότι «οι πρόγονοί μας σε αυτά τα ζητήματα ήταν πολύ πιο ευέλικτοι και πολύ πιο έξυπνοι από μας. Γι' αυτό και υπήρξαν λαοί, φυλές, στρατεύματα που ήρθαν μέχρι την Πόλη για να την καταλάβουν και, στη συνέχεια, με διπλωματικούς χειρισμούς έγιναν και φίλοι και υπήκοοι και σύμμαχοι και εντάχθηκαν σε αυτό το μείζον που ονομάστηκε Βυζαντινή Κοινοπολιτεία και μέχρι σήμερα οι σχέσεις μας μαζί τους βασίζονται στη διπλωματία, την οποία άσκησε η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία από την Κωνσταντινούπολη. Άρα, η κοινότητα της Ίμβρου, η ελληνική μειονότητα

στην Ίμβρο, μπορεί να είναι ένα σημείο επαφής, να χρησιμοποιείται ως γέφυρα και να δείχνει το παράδειγμα, να ανοίγει δρόμους σε μια τέτοια προοπτική».

Έπειτα, έκανε αναδρομή στην ιστορία της Ίμβρου, που υπέστη «λάθη και εγκλήματα, από την πλευρά της Τουρκίας. Κυνηγήθηκε ο κόσμος, τους απαλλοτρίωσαν τις περιουσίες, τους εξανάγκασαν ή να πεθάνουν από την πείνα ή να φύγουν. Έκαναν ανοιχτές φυλακές, βγάλανε τους εγκληματίες έξω, εκβίασαν. Δεν τα ξεχνούμε, αλλά δεν μένουμε σε αυτά. Όποιος θέλει να φύγει βλέπει μπροστά. Έχει την εμπειρία τού τι έγινε για να διαχειριστεί τα πράγματα από 'δώ και μπρος με σοφία».

Επανήλθε, στη συνέχεια, στην Ίμβρο του σήμερα και ειδικότερα στο Σχοινούδι, «ένα εκπληκτικό χωριό με 1.100 σπίτια και δύο ενορίες και πλούτο και περιουσία. Στο Σχοινούδι, τους είπα ότι έχει σημασία πώς προσλαμβάνεις τα πράγματα. Μπορεί κάποιος να πει ότι είμαστε στο Σχοινούδι 200 άνθρωποι, σε ένα χωριό που είχε 3.000, σχολεία, εκκλησίες, 100 παρεκκλήσια γύρω γύρω να σημαδεύουν τον τόπο, καφενεία, ελαιοτριβεία, βιομηχανία, βιοτεχνίες, και σήμερα 100 γέροι παλεύουν για μια παρουσία. Ο άλλος τρόπος για να το σκεφτείς είναι να σκεφτείς ότι ο τόπος περιγράφεται με την πένα του Ομήρου την ώρα που βγαίνει ο Έλληνας από την αχλή του μύθου και αρχίζει να χρησιμοποιεί γραπτά τη γλώσσα του και να κινείται προς την καταγραφή της Ιστορίας. Στην Ιλιάδα, στην οποία περιγράφονται και η Σαμοθράκη και η Ίμβρος και η Λήμνος και τα Δαρδανέλλια και η Τροία, είναι συγκλονισμός να σκεφτεί κάποιος ότι 3.000 χρόνια πριν ο Όμηρος περιγράφει την Ίμβρο και προσδιορίζει ότι η κατοικία του Ποσειδώνα και των θεοτήτων της θάλασσας ήταν ανάμεσα στην Ίμβρο και στη Λήμνο. Εάν κανείς έχει τέτοια προσέγγιση και πει ότι εγώ δεν είμαι στην άκρη ενός βουνού, ξεχασμένος στο Σχοινούδι της Ίμβρου, κατάλοιπο μιας ακμάζουσας κάποτε ρωμαϊκής κοινότητας, αλλά είμαι στον τόπο που περιγράφει ο Όμηρος και σε όλο τον κόσμο όπου ο Όμηρος διαβάζεται και αναγιγνώσκεται και μελετάται, γίνεται γνωστό ότι κατέβηκε ο Δίας από τον Όλυμπο στη Σαμοθράκη για να παρακολουθήσει από πιο κοντά τις μάχες, και αναφέρεται στην Ίμβρο, στην πατρίδα μου, δημιουργεί μια άλλη αίσθηση για τη διαχρονία του Ελληνισμού, της γλώσσας και του πολιτισμού. Και τότε κανείς γιγαντώνεται και παίρνει ψυχή και αλλάζει τον τρόπο που βλέπει τη ζωή».

Επιπρόσθετα, αναφέρθηκε στην Παιδεία του νησιού σε αντίστιξη με της Τουρκίας, όπου υπάρχουν περισσότερα από 10.000 λύκεια. «Κατά την περσινή χρονιά, στην κατάταξη των σχολείων, το λύκειο της Ίμβρου από τα περίπου 10.000 λύκεια της Τουρκίας βγήκε τρίτο. Φαντάζεστε ότι δεν μας έκαναν χάρη. Βγήκε τρίτο γιατί υπήρξαν αντικειμενικά μετρήσιμα στοιχεία. Στην Ίμβρο, στο νηπιαγωγείο, στο

δημοτικό, στο γυμνάσιο και στο λύκειο έχουμε ομάδα εκπαιδευτικών οι οποίοι είναι "ειδικές δυνάμεις", "καταδρομείς". Και δεν καταθέτουν μόνο τον κόπο τον σωματικό και την επιστημοσύνη τους, αλλά την ψυχή τους. Τα παιδιά δεν θέλουν να φύγουν από το σχολείο. Είναι μία γροθιά. Πολλά συγχαρητήρια και στους διευθυντές και στο προσωπικό, αλλά και στους υποδιευθυντές που είναι Τούρκοι. Κάθε σχολείο έχει Τούρκο υποδιευθυντή, γιατί στο σχολείο διδάσκονται και μαθήματα στην τουρκική. Και στα δύο σχολεία όπου είδαμε τους υποδιευθυντές ήταν εξαιρετικοί οι Τούρκοι και βοηθούν με κέφι σε αυτή τη μόρφωση».

Σε ό,τι αφορά το μέλλον του Οικουμενικού Πατριαρχείου, εξέφρασε την άποψη ότι «είναι Θεού δουλειές, όπως λένε και οι παλιοί. Θυμάμαι έναν στίχο που έγραψε ένας Κύπριος, απλός αλλά ψυχωμένος ποιητής, ότι "η Ρωμιοσύνη θα χαθεί όντες ο κόσμος σβήσει". Αυτή είναι η απάντηση. Έχουμε μια διαδρομή αιώνων και μέσα σε αυτή τη διαδρομή χάθηκαν πόλεις, κράτη. Π.χ. η Αλεξάνδρεια, που ήταν το καμάρι του πολιτισμένου κόσμου, σήμερα είναι γεμάτη τσαντόρ. Δεν έχει πλέον κανένα κοσμοπολίτικο χαρακτήρα και λίγοι ηλικιωμένοι Έλληνες στηρίζουν το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας. Η μεγάλη Αντιόχεια, τεράστια πόλη, δεν υπάρχει. Υπάρχουν γυρίσματα. Όμως, η Πόλη και το Πατριαρχείο στέκονται».

ΥΠΕΞ, Ομογένεια και Αρχιεπισκοπές του Οικουμενικού Θρόνου, όπου αναφύονται προβλήματα

Εξάλλου, σε ερώτηση αν απασχολεί την ελληνική κυβέρνηση το μέλλον Αρχιεπισκοπών του Οικουμενικού Θρόνου -Αμερικής, Αυστραλίας, Θυατείρων και Μ. Βρετανίας- όπου υπάρχει σημαντικός αριθμός ελληνικών κοινοτήτων, στις οποίες κατά περιόδους αναφύονται προβλήματα και έχει ανοίξει διάλογος για τη διαδοχή των Αρχιεπισκόπων, ο κ. Μπόλαρης υποστήριξε:

«Μιλήσαμε προηγουμένως για την Αλεξάνδρεια, θα μπορούσαμε να πούμε για την Τραπεζούντα, την Καισάρεια, τη Σμύρνη, δηλ. για μεγάλα σημεία πολιτισμού των Ελλήνων στην Ασία για χρόνια. Σήμερα, τα μεγάλα σημεία συσπείρωσης, συγκέντρωσης, προκοπής, ανάπτυξης των Ελλήνων είναι η Νέα Υόρκη, το Σικάγο, η Βοστώνη, η Ουάσιγκτον, το Λος Άντζελες, η Μελβούρνη, το Σίδνεϊ, η Φρανκφούρτη, το Λονδίνο. Οι Έλληνες ακολουθούμε τον Οδυσσέα, ανοιχτά τα πανιά στις προκλήσεις της θάλασσας, των καιρών. Πραγματικά, λαός που έχει αντίληψη της οικουμενικότητας. Οι Έλληνες όπου πήγαν από τα αρχαία χρόνια έχτιζαν βωμούς. Έχουμε εκπληκτικό δίκτυο Ελληνισμού, Ελλαδίτικου και Κυπριακού, εξαιρετικό δίκτυο Ρωμιοσύνης σε όλο τον κόσμο και αυτό το δίκτυο μέσα σε μια πολυποικιλότητα, δηλ. είναι ένα δίκτυο που έχει κοινότητες, δίκτυο στα πανεπιστήμια, έδρες ελληνικών σπουδών, σε άλλα μπορεί να είναι ομάδες Ελλήνων καθηγητών που διαπρέπουν. Στα πιο πολλά σημεία, αυτό το δίκτυο

συμπίπτει με το δίκτυο του Οικουμενικού Πατριαρχείου και στη Βρετανία και στην Αμερική και στη Νότια Αμερική και στην Αυστραλία και στην Ευρώπη και βέβαια στην Αφρική με το δίκτυο του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας ή στο Ισραήλ με το δίκτυο του Πατριαρχείου Ιεροσολύμων.

Φυσικά και παρακολουθούμε τις εξελίξεις. Φυσικά και έχουμε καθημερινές αναφορές από τις πρεσβείες και τα ελληνικά προξενεία για το πώς εξελίσσονται τα πράγματα. Φυσικά και ξέρουμε πού υπάρχουν προβλήματα, αλλά καταλαβαίνουμε και τη διαχείριση την οποία κάνει το Οικουμενικό Πατριαρχείο και παρακολουθούμε με πολύ μεγάλη ικανοποίηση, μπορώ να πω και με μεγάλη υπερηφάνεια, το γεγονός ότι και το Οικουμενικό Πατριαρχείο αλλά και το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας, στην Αφρική, δημιουργούν καινούργιες μητροπόλεις, για να υπηρετήσουν τις ανάγκες των Ρωμιών και όχι μόνο των Ρωμιών. Για παράδειγμα, στην Ιταλία, η Μητρόπολη Ιταλίας έχει 70 ενορίες, ενώ είχε 5-6. Μέσα σε αυτές τις ενορίες είναι και ενορίες Μολδαβών και Ρουμάνων και Ρώσων και Βουλγάρων, μια οικουμενική προσέγγιση από το Οικουμενικό Πατριαρχείο».

Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ/Ελένη Μαχαίρα